

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 240/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť V. K., V., a Ing. D. C., B., obaja zastúpení advokátkou JUDr. E. K., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 63 Cb 34/2006-281 zo 14. septembra 2011 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 Cob 277/2011 z 31. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. K. a Ing. D. C. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2012 doručená sťažnosť V. K., V., a Ing. D. C., B. (ďalej len „sťažovatelia“), obaja zastúpení advokátkou JUDr. E. K., B., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 63 Cb 34/2006-281 zo 14. septembra 2011 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 41 Cob 277/2011 z 31. januára 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

«Sťažovatelia... podali na Okresnom súde... žalobný návrh zo dňa 2. 12. 2005 v právnej veci proti žalovanému D., s. r. o... o zapl. 99.581,76 Eur s prísl., na základe ktorého začalo súdne konanie, vedené... pod č. k. 63Cb 34/06...

konanie bolo v zmysle § 118, ods. 4/ z. č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v platnom znení (ďalej len „ZKR“) prerušené z dôvodu povolenia reštrukturalizácie žalovaného, ku ktorej došlo na základe uznesenia Okresného súdu Prešov zo dňa 17. 8. 2009, č. k. 1R/3/2009.

Následne bolo... konanie v zmysle § 156 ZKR... zastavené... v dôsledku ukončenia reštrukturalizácie žalovaného, ku ktorému došlo na základe uznesenia Okresného súdu Prešov zo dňa 25. 2. 2010, č. 1R/3/2009...

podaním zo dňa 2. 5. 2011 sťažovatelia... požiadali Okresný súd... v zmysle § 11 ods. 3/ O. s. p. o vrátenie súdneho poplatku... za podaný návrh... vo výške 4.979,09 Eur.

O žiadosti... rozhodol Okresný súd... uznesením zo dňa 14. 9. 2011, č. k. 63Cb 34/06-281, a to tak, že návrh sťažovateľov... zamietol s poukazom na ustanovenie § 13 ods. 3/ O. s. p... podľa ktorého nemôže súd rozhodnúť o vrátení súdneho poplatku v zmysle § 11 po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom bol zaplatený.

Voči... uzneseniu Okresného súdu... podali sťažovatelia... odvolanie...

O odvolaní... rozhodol Krajský súd... uznesením zo dňa 31. 1. 2012, č. k. 41Cob/277/2011... tak, že uznesenie Okresného súdu... zrušil z dôvodu, že dané súdne konanie bolo skončené v zmysle § 156 ZoKR ex lege a Okresný súd... teda nemohol rozhodnúť o trovách konania v skončenom konaní.

Zároveň sa Krajský súd... vyjadril k návrhu sťažovateľov, aby v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou podal na Ústavný súd SR návrh na začatie konania o nesúlade právneho predpisu nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily, a to tak, že nepodá na Ústavný súd SR návrh v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. Toto svoje

rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovatelia 1/ a 2/ si mali svoju pohľadávku uplatniť v rámci reštrukturalizačného konania.»

Sťažovatelia poukazujú na to, že „... bez zavinenia či pričinenia sťažovateľov... títo nemohli pokračovať v súdnom konaní, kde si uplatňovali svoju oprávnenú pohľadávku... Súdny poplatok plní v zmysle všeobecnej právnej teórie uhradzovaciu funkciu nákladov spojených so súdnym konaním... V zmysle § 11 ods. 3/ z. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch pokiaľ je súdne konanie zastavené, ak sa podanie odmietlo, alebo ak sa vzal späť návrh, odvolanie alebo dovolanie pred prvým pojednávaním vo veci, t. j. ak sa súdne konanie, neskončilo rozhodnutím o merite veci, súdny poplatok sa vráti. Funkciu inštitútu súdneho poplatku teda v zmysle uvedeného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch možno vidieť i v tom, že je úhradou za službu štátu zaoberať sa prostredníctvom príslušného súdu podaním účastníka konania až do štádia rozhodnutia o oprávnenosti nároku uplatneného týmto podaním. V prípade, že táto služba nie je z rôznych príčin účastníkom konania poskytnutá a konanie je zastavené bez rozhodnutia o merite veci, ustanovuje zákon (§ 11 ods. 3/ z. č. 71/1992 Zb.), že súdny poplatok je štát povinný vrátiť späť do majetku toho z účastníkov konania, ktorý ho zo svojho majetku vydal. Tak je to spravodlivé a v demokratickej spoločnosti, ktorá rešpektuje rovné postavenie súkromnej osoby a štátu, čo sa týka ochrany vlastníckeho práva, správne. V inom ustanovení (§ 13 ods. 3/ z. č. 71/1992 Zb.) však zákon túto povinnosť štátu obmedzuje na tri roky od konca kalendárneho roka, v ktorom bol poplatok účastníkom konania zaplatený. To prakticky znamená, že pokiaľ z akýchkoľvek príčin nie je vo veci o merite rozhodnuté do troch rokov od konca roka, v ktorom bol zaplatený súdny poplatok, a následne dôjde k zastaveniu konania bez tohto rozhodnutia, súdny poplatok zaplatený účastníkom konania prepadá v prospech štátu bez toho, aby účastníkom konania bola poskytnutá služba štátu rozhodnúť o samotnej veci, za ktorú riadne zaplatili...

Otázkou ostáva, prečo zákonodarca stanovil práve prekluzívnu lehotu troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom bol súdny poplatok zaplatený, ako lehotu, po uplynutí ktorej nemôže súd o vrátení súdneho poplatku rozhodnúť. Odpoveď nevyplýva ani zo samotného zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, ani z dôvodovej správy k nemu. Bolo by pochopiteľné, keby zákon stanovil trojročnú prekluzívnu lehotu, po uplynutí ktorej si účastník konania nemôže uplatniť právo na vrátenie súdneho poplatku,

pričom táto lehota by začala plynúť od momentu, kedy si účastník konania mohol toto právo uplatniť po prvý raz. Zákonodarca však celkom nelogicky a v rozpore s elementárnou spravodlivosťou stanovil, že prekluzívna lehota, v ktorej možno vrátiť súdny poplatok, uplynie po troch rokoch od skončenia kalendárneho roka, v ktorom bol súdny poplatok zaplatený. Pritom v rámci jej plynutia často vôbec nenastane skutočnosť zakladajúca právo uplatniť si vrátenie súdneho poplatku.“.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd

„... vo svojom náleze vyslovil, že rozhodnutím Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 14. 9. 2011, č. k. 63Cb 34/06-281 a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 31. 1. 2012, č. k. 41Cob/277/2011, bolo porušené ich základné právo zakotvené v čl. 11 ods. 1/ úst. zákona č. 23/1991 Zb. v platnom znení a rovnako ich základné právo zakotvené v čl. 20 ods. 1/ Ústavy SR č. 460/1992 Zb. v platnom znení.

Zároveň sťažovatelia 1/ a 2/ navrhujú Ústavnému súdu SR, aby rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 14. 9. 2011, č. k. 63Cb 34/06-281 a rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 31. 1. 2012, č. k. 41Cob/277/2011, zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie rozlišuje okrem iného aj osobitnú kategóriu návrhov, ktorými sú návrhy „zjavne neopodstatnené“. Týmto zákon o ústavnom súde v záujme účelnosti a procesnej ekonomie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) možnosť jej prípadného odmietnutia jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd navrhovateľa a z nich vyplývajúcich skutkových zistení, a jednak tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľ v návrhu uplatnil.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 300/08).

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovatelia sa môžu domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím im dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade boli sťažovatelia oprávnení podať proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, o čom vedeli, odvolanie podali a krajský súd o ňom svojím uznesením rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovatelia mali k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základných práv uznesením okresného súdu podľa § 25 os. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením krajského súdu

Sťažovatelia tiež namietajú, že uznesením krajského súdu došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. O prípadnom porušení uvedených práv by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07, IV. ÚS 278/2010).

V sťažnosti je výrazne oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje najmä na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti (m. m. III. ÚS 2/05, II. ÚS 19/05), keď navyše znenie petitu sťažnosti vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa nemá ústavný súd dôvod spochybňovať. V petite sťažnosti sa sťažovatelia domáhajú iba vyslovenia porušenia čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením krajského súdu.

Ústavný súd vzhľadom na viazanosť návrhom nemohol vysloviť porušenie niektorého z čl. 46 až čl. 48 ústavy, ktoré je predpokladom následného vyslovenia porušenia čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 11 ods. 1 listiny.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

V závere ústavný súd uvádza, že aj v prípade, ak by sťažovatelia navrhli vysloviť aj porušenie niektorého z čl. 46 až čl. 48 ústavy uznesením krajského súdu, ústavný súd by ich sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Krajský súd v relevantnej časti uznesenia uvádza: «Jedným z procesnoprávných účinkov povolenia reštrukturalizácie podľa § 118 zák. č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoKR“) je prerušenie všetkých konaní, v ktorých sa proti dlžníkovi, ktorému súd povolil reštrukturalizáciu, uplatňujú v súdnom konaní také nároky, ktoré sa musia uplatniť prihláškou podľa § 120 ods. 1 ZoKR. Ide o tie konania, ktorých subjekt, ktorému bola povolená reštrukturalizácia je v právnej pozícii odporcu. Tieto konania sa prerušujú ex lege, preto súd o prerušení konania nerozhoduje.

Ak je následne v reštrukturalizačnom konaní je potvrdený reštrukturalizačný plán rozhodnutím súdu, zverejnením uznesenia o potvrdení plánu v Obchodnom vestníku sa všetky prerušené konania ex lege zastavujú (§ 156 ZoKR).

Každé súdne konanie, v ktorom si veriteľ voči dlžníkovi, ktorému bola povolená reštrukturalizácia uplatňuje takú pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii prihlasuje prihláškou, sa najprv ex lege prerušuje (v dôsledku povolenia reštrukturalizácie) a zverejnením uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom Vestníku sa ex lege zastavuje. Uspokojenie tej pohľadávky, ktorú si veriteľ uplatní prihláškou sa rieši v reštrukturalizačnom konaní. Pokiaľ si veriteľ neuplatní svoju pohľadávku prihláškou, zaniká tomuto veriteľovi právo pohľadávku vymáhať zverejnením uznesenia o povolení reštrukturalizačného plánu (§ 155 ods. 2 ZoKR).

Predmetom odvolacieho konania je rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh žalobcu 1/ a žalobcu 21 na vrátenie zaplateného súdneho poplatku vo výške 4.979,09 Eur (150.000,- Sk) za podaný návrh na začatie konania.

V posudzovanom prípade Okresný súd Prešov uznesením zo dňa 17. 08. 2009 rozhodol o povolení reštrukturalizácie na dlžníka D., s. r. o., so sídlom V. Toto uznesenie bolo zverejnené v Obchodnom vestníku dňa 21. 08. 2009. Povolením reštrukturalizácie sa konanie vedené na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 63Cb 34/06 ex lege prerušilo (§ 118 ods. 4 ZoKR). Uznesením Okresného súdu Prešov o skončení reštrukturalizácie, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku 04. 03. 2010, zanikli účinky začatia reštrukturalizačného konania a konanie, ktoré bolo prerušené, sa zastavilo (§ 156 ZoKR).

V danom prípade žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/ vznikli trovy konania – zaplatený súdny poplatok za podaný návrh vo výške 4.979,09 Eur (150.000,- Sk) do začatia

reštrukturalizačného konania a ak mali záujem na úhrade trov konania, mali si tieto trovy ako pohľadávku uplatniť prihláškou ako každú inú.»

Z citovanej časti odôvodnenia uznesenia krajského súdu jednoznačne vyplýva, že krajský súd neodmietol vrátiť sťažovateľom súdny poplatok z dôvodu uplynutia 3-ročnej lehoty na vrátenie súdneho poplatku v zmysle § 11 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“), ale poukázal na to, že sťažovatelia si mali zaplatený súdny poplatok uplatniť prihláškou ako svoju pohľadávku v reštrukturalizácii. Pre rozhodnutie krajského súdu bola teda irelevantná lehota, v akej žiadali sťažovatelia vrátiť súdny poplatok. Vzhľadom na to, že krajský súd pri svojom rozhodovaní neaplikoval zákon č. 71/1992 Zb., ústavný súd konštatuje, že úvahy sťažovateľov o rozpore zákona č. 71/1992 Zb. s ústavou, ktorými odôvodňujú svoju sťažnosť, sú v tejto súvislosti bezpredmetné.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľov uplatnených v ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2012